

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UKA20 /196
08.okt.2020
Mariane Paviasen

Sakkutuujussaanneq pillugu Inatsip allangorneratigut inatsit aalajangersimasut Kalaallit Nunaannut atuutilernissaat pillugit Kunngip peqqussutaatigut atuutilersinneqarnissaa Namminersorlutik oqartussat akuersaarsinnissaat pillugu inatsisartut aalajangiiffigisassa.

(Nunanut allanut nukissiuuteqarnermullu Naalakkersuisoq)

Sakkutuujussuaatitaannerup eqqartorneqarnissaanni , aallarniutitut eqqaammaquara ullutsinni piviusoq tassaalernikummat nunaqatitta inuunerminnik akiliillutik sakkutuujusalersimanagerat, ajoraluaqisumik ukioq kingulleq Qallunaat Nunaanni pisoqarpoq nalunanngitsumik tamatsinnut aliatsannermik eqqorneqaatigisatsinnik inuusuttumik inuunermik annaasaqartoqarpoq, ilaqaatasut annaasassamik annerpaamik annaasaqarsimasut misigeqatigingaarpat.

Inuit Ataqatiit sinnerlugit oqaaseqaqqaarnissanni miserratigissanngilara oqaatigissallugu oqaluuserisassaq imaannaanngitsoq imartoorlu oqaaseqarfigisussanngorsimagakku tamannalu assut uannut pissanganarlunilu pingaaruteqartuusoq eqqaanngitsoorusunngilara.

Siunnersuummi sakkutuujussusaatitaanermut inatsit marluk allannguutissatut siunnersuuteqarfigineqarput.

Siulleg tassaavoq peqqussummi missingiut upalungaarsimanermut inatsimmi inatsit nr 1054 23.dec.1992-imeersumi taaguummik allangortitsinissaq innuttaasunut illersornisaqarfik annaasiniaanermut upalungaarsimanermik taaguuteqalersinneqarnissaa pineqarluni Inuit Ataqatigiinniit allangortitsiniarneq tamanna ajoriffissaqartinngilarput.

Siunnersuutilli aappaattut peqqussummut missingersuutitugut sakkutuujussaatitaanneq pillugu inatsip allangortinneqarnissaa ilungersunartutut isigaarput. Siunnersuumimi ersarluttumik nassuiarneqarsimasuni paasiuminaatsipparput anguniarneqartoq tasaanersoq Nunami maani najugaqartut pinngitsooratik sakkutuujussusaatitaalersinneqartalernissaat anguniagaalersimangersoq, siunnersuutigineqartumimi imaqaarniliami ima allassimasoqarpoq

"Aappaattut peqqussutitut inatsimmut, nr: 1538 decembarip 18-ianni 2018-meersumi allannguutitut missigiutikkut allangortinneqarniarpoq sakkutuujussaaaneq pillugu inatsip Kalaallit Nunaannut atuutilersinnissaa"

Allannguutissatut siunnersuut pinngitsoorani sakkutuujussuannortitsisoqartalernermik anguniagaqarluni siunnersuutiliortoqarsimappat Inuit Ataqatigiinniit siunnersuut akuerisinnaangilluinnarparput, ullumikkummi nammineq piumassuseq naapertorlugu sakkutuunngorsinnaaneq periarfissaareerpoq, tamannalu nammineq aalajangigassaammat ajoriffissaqartinngilarput kiffaanngissuseq naapertorlugu alaajangiisinnaasoqarmat.

Siunnersuutip imaqarniliartaanni Inatsimmut allannguutip kingunerisassarisaattut anguniagaasoq sakkutuujususaatitaasut aalajangersimasut sakkutuujunissamat 01.Jan.2010 sioqqullugu allatsissimasut sakkutuujusussanaginermiit akuerineqarmata. Tamannalu illersornissaq pillugu 2018-miit 2023-ip tungaanut isumaqatigiisummi anguniagaasoq iluatigaarput.

Pinngitsaaliilluni sakkutuujussusaatitsisarneq atuutilissappat sakkutuujorusunngitsut periarfissatuariligassaattut tunngaviutinneqarniartut tassaatinneqartut atukkaminnut qanigisaasaluinniit atugaannut pingaaruteqarluinnartuusooq uppersarsinnaagunikku sakkutuujusussaajunnaarsinneqassapput.

Taamaattoqalissagaluarpallu paaserusunnarpoq kiap qanorlu ilisukkut atukkat pingaaruteqarluinnartutut isigineqassanersut aalajangersortussaasanerai ullumikkummi nalunngilarput oqartussaaffik Sakkutooqarnermut tunngasoq Qallunaat Nunaata tigummisarigaa.

Inuit Ataqatigiit qulequttamat tunngasumi kingullermi 2017-imi ataatsimeersuarnermi aalajangiullugu avammut saaqqummiussimasarput sulii aaliajanguisimavarput:

"Annaasiniartarnerni suliiassanilu allani nammineq kajumissutsimik sulineq salliutillugu Sakkutooqarfinni kalaallit amerlanerusut peqataanissamat kajumissaarneqassasut. Inuit amerlanerusut Sakkutuutut suliiassani sorsunnermut tunngasuunngitsuni sulisinnaasapput, tassa killeqarfinnik nakkutilliinneq ikiuiniarnerillu eqqarsaatigalugit, aammattaaq Sakkutuuni inuiaqatigiinnut ilannguteqqinniarnermut periarfissat atorluarneqassapput. Nakkutilliinneq annertusineqassaaq aammalu atortorissaarutinik nutaanik soorlu qaammataasanik timmisartunillu inutaqanngitsunik atuinikkut kiisalu najukkami inuit atorluarnerisigut illersorneq nukittorsarneqassaaq.

Eqqissinissamik anguniagaqarnikkut inunnillu ikiuiniartarnikkut nunarsuarmioqataasutut akisussaaffimmik tigussaagut assersuutigalugu inuusuttut ikiuiniarnermut peqataanerusinnaapput. Sorsunnermut peqataanngisaannassaagut."

Uani siunnersuummi ernumanartumik maluginiagaqarpugut tassalu pinngitsoorani sakkutuujususaatitaasoqalissappat sorsunnermut ullumikkut piumassuserinngisatsinnik naalagaaffeqatigiinnitsinni peqataaninneqartarnerput allanngortussanngussammat imaalerluni

nammineq piumassutsitsinnik sorsoqataasalissasugut, tamanna piareersimaffiginerparput? taamaasorinangilaq. Tamannalu akuersarneqarsinnaangilaq.

Illersornissamut anguniagassatut isumaqatigiissummi 2018-miit 2023-ip tungaannut atuuttumi iluatinnaatilinnik imaqartoq maluginiagassaavoq tassanimi anguniagassat ilaattut allassimasoq tassaavoq Naalagaaffeqatigiit iluanni issittumi suliassanik nukittoorsaallunilu ineriartortitserusuttoqarmat, inuusuttut amerlavallaat ilinniagaqarniaraluarlutik ilaanni atuagarsornikkut piginnaasutsikkut inorsaatingikkaangamik, ilinniarfinnut iseraluarlutik sungiusarfissaqanngikkaangamik, ullualuit matuma siorna oqallinnermi eqqaaneqartut inuusuttut 3000 missaannik amerlasuseqarneragaasut sulerineri ilisimaneqannginnerat periarfissiilluaraluarpoq illersornissamut sinerissami nakkutilliinissamut, pinngortitap mingutsaaliorneqarnissaannut, aammalu U.S.A-p sakkutooqarfikuini salinissamut, qarasaasiakkut saassunneqaratarsinnaanermut sillimaniarnernut, ajunaarnersuaqartoqaratarsinnaanermut suligasuarsinnaanermut, sikunik alapernaarsuiffimmi sulinissamut, piginnaangorsariarlugit atorluarneqarsinnaanerat eqqarsaatigineqartariaqarluni.

Ilinniartitaannissamut/pikkorissarnissatulluunniit taaguteqartinneqassanersut eqqartorneqartariaqassaaq pinngortitamik ajalusoortoqassagaluarpat ikiuiguasuartussaasinnaasunik amigaateqarpugut, illersornissaqarfik peqatigalugu ilinniartitsinernik, piginnaangorsaanernik ingerlatsisoqarsinnaanera anguneqarsinnaavoq illersornissamut anguniakkani qulaanni taariikkanni allassimasoqarpoq Naalakkersuisut ikioqqullutik saaffiginnissuteqarsinnaasut taannalu iluatinnartoq, innersuussutiginarpoq Naalakkersuisut qulaanni taakkartukkanni illersornissaqarfimmut saaffiginnigasuarnissaminnut pilersaarusoqqullugit.

Ilinniarfissamik pilersitsisoqassappat ilinniarnermik ingerlatsivissatut tulluartutut piareeqqangajattutullu atorneqarsinnaasoq nunatsinnilu saakutooqarfiusimasut siullersaasa ilagisimasaat tassasoq Narsarsuaq. Narsarsuarmi inissiarpassuit maanna inuerunnikuupput pinngortitarsuaq iliniarfissatut piareeqqasutut isikkoqarpoq tupinnanngitsumik asuliinnaanngitsumillu Amerikamiut sakkutooqarfittut piukkulluinnaarlugu nunaqarfinngortissimasaat, tassani qulaanni taariikkanni inuusuttut pissatseruttornerit ilinniarfiliunneqarsinnaapput nunatsinni nakkutilleeqataasinnaasunngorlugit, mingutitsisoqassagaluarpat, mingutitsiffioreersimasunilu saliigasuarsinnaalersillugit, qarasaasiakut saassussinissamut sillimaniarnermut nakkutilliissunngortsillugit, pinngortitamik avatangiisitsinnik killeqarfitsinnik, ilami allaat umiarsuit tingerlaatissialinnut ukiuni makkunani tikeraqisuni pisuussutitsinnik uummaatsunik uumassusilinnillu annissuiffiusutut oqaatigineqartartuni sulisorineqalersinnaanngorlugit ilinniartinneqarsinnaalluarput.

Eqqaammallugu ulluni makkunani nunarput tassaalernikummat nunat pissaanilissuit akornanni pilerngunneqartoq periarfissagissaaqaagut pinngitsoorani sakkutuunngortussaaneermik

piumasaqanngikkaluarluta illersornissamut pilersaarusiami anguniagaareersut
piviusunngortinneqarnissaannut akuulluarsinnaalluta Namminiilivinnissatsinnut nammineq
illersorsinnaanerulernissamut piareersaataasutut ilinniarfimmik naalagaaffeqataagallarnitsinni
aallartitsisoqarnissaannut pilersitseqataasalluta piffissanngorluinnarsimasoq
sulissutigineqartariaqartoq isummersorfigilluarneqarumaartoq, partiillu akimorlugit
ikioqatigiilluta isummanik allanik aamma piviusunngortissinnaasatsinnik oqaloqatigiinnikkut
angusaqarluarumaartugut.

Taammak oqaaseqarlunga Inuit Ataqaatigiit sinnerlugit siunnersuut ataatsimiitsitaliamut
susassaqtunut oqaluuserilluagassanngorlugu ingerlatseqqippara.